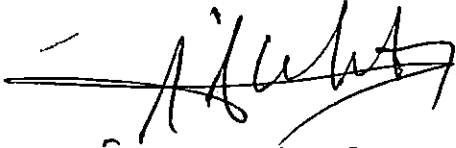
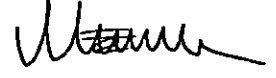

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

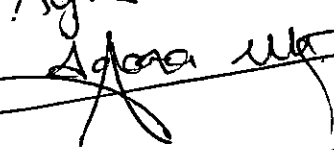
Kamu kaynaklarından yararlanan vakıfların mali yapılarının, kamu kurumlarıyla gerçekleştirdikleri mali ilişkilerin, taşınmaz tahsislerinin, protokollerin ve denetim mekanizmalarının araştırılarak şeffaflık ve hesap verebilirliğin güçlendirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

İZZET AKBULUT
BURSA MV

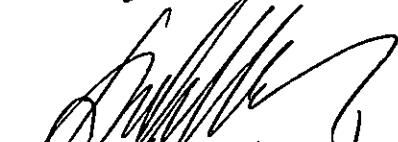

Mustafa ERDEM

ANTALYA MİLLETVEKİLİ

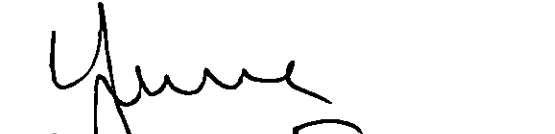
Ktaka
Kıyhan Pala
BURSA MV

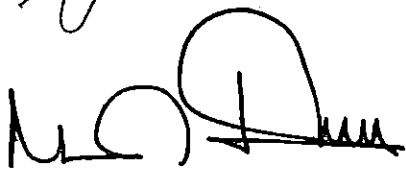
Ayhan BAKUR

Uğur Gökçüler
Eskişehir

Cüneyt Uzun
Miydi M

Av. Mahmut Tonal
Sarıyerli Mv.

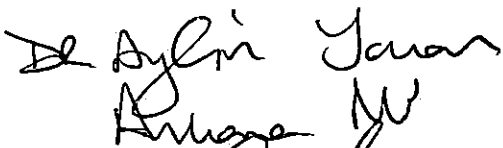

Yılmaz Fırat
İstanbul Mv.

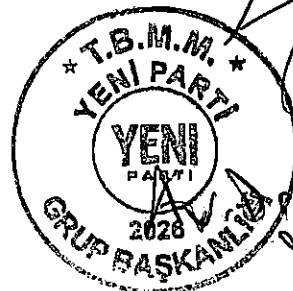

Nail ÇİLER
Kocaeli

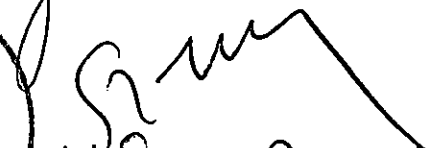

Serdar ARPAÇI
Derinli Mv.

Özgür Erdem İNGESU
Ardeşen Mv.

Tunc Çiğdem ÖZEL
İstanbul Mv.

Aylin Yaman
Ankara Mv.

M. Sezgin TANRIKUL
Samsun Mv.

GEREKÇE

Son yıllarda Türkiye'de kamu kaynaklarının çeşitli vakıflar aracılığıyla kullanımına ilişkin tartışmalar giderek artmaktadır. Özellikle eğitim, gençlik, sosyal hizmetler ve kültürel faaliyetler alanlarında faaliyet gösteren bazı vakıflarla kamu kurumları arasında yapılan protokoller, taşınmaz tahsisleri, bütçe destekleri ve diğer mali ilişkiler kamuoyunda yoğun eleştirilere konu olmaktadır.

Başta Vakıflar Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olmak üzere çeşitli kamu kurumlarının bazı vakıflarla gerçekleştirdiği protokoller uzun süredir kamuoyunda tartışma yaratmaktadır. Özellikle kamuoyunda sıkça gündeme gelen; Türkiye Gençlik Vakfı, Türkiye Gençlik ve Eğitime Hizmet Vakfı, Ensar Vakfı, İlim Yayma Cemiyeti ve benzeri kuruluşlara yapılan taşınmaz tahsisleri, yurt kullanımları, çeşitli protokoller ve kamu destekleri hakkında kamuoyunun yeterli bilgiye erişemediği yönünde ciddi eleştiriler bulunmaktadır.

Özellikle Milli Eğitim Bakanlığı ile çeşitli vakıflar arasında imzalanan protokoller kapsamında yürütülen faaliyetlerin mali boyutu, bu faaliyetlerde kullanılan kamu kaynaklarının tutarı, kamu personelinin görevlendirilmesi, kamu tesislerinin kullanımı ve bu uygulamaların sonuçları konusunda kapsamlı ve şeffaf bir raporlama mekanizması bulunmamaktadır.

Diğer yandan kamu yararına çalışan vakıf statüsüne sahip bazı kuruluşların vergi muafiyetlerinden yararlanması, kamu taşınmazlarını düşük bedellerle kullanabilmesi veya çeşitli kamu desteklerinden faydalanabilmesi önemli mali avantajlar sağlamaktadır. Buna rağmen söz konusu kaynakların ne ölçüde etkin kullanıldığı, hangi faaliyetlere yönlendirildiği ve kamu yararına ne düzeyde katkı sağladığı hususlarında kamuoyunun erişebileceği standart bir mali açıklama sistemi bulunmamaktadır.

Mevcut mevzuat uyarınca vakıflar esas olarak iç denetim ve Vakıflar Genel Müdürlüğü denetimine tabi olmakla birlikte, kamu kaynaklarından yararlanan vakıflar için zorunlu bağımsız denetim yükümlülüğü bulunmamaktadır. Ayrıca Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan denetim raporlarının kamuoyuna açıklanmasına ilişkin açık ve düzenli bir sistem de mevcut değildir.

Kamu bütçesinden doğrudan veya dolaylı olarak yararlanan her kurum ve kuruluşun hesap verebilir olması demokratik hukuk devletinin gereğidir. Vatandaşlardan toplanan vergilerin hangi vakıflara, hangi amaçlarla ve hangi sonuçlar doğuracak şekilde aktarıldığının şeffaf biçimde ortaya konulması kamusal denetimin vazgeçilmez unsurudur.

Bu kapsamda;

- Son on yıl içerisinde vakıflara tahsis edilen kamu taşınmazlarının,
- Kamu kurumları ile vakıflar arasında imzalanan protokollerin,
- Merkezi yönetim bütçesinden ve bağlı kuruluşlardan vakıflara aktarılan kaynakların,
- Vergi muafiyeti ve benzeri mali avantajlardan yararlanan vakıfların,
- Kamu yararına çalışan vakıf statüsüne sahip kuruluşların mali yapılarının,

- Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sonuçlarının,
- Kamu kaynağı kullanan vakıflar için bağımsız denetim ve Sayıştay denetimi ihtiyacının ayrıntılı biçimde incelenmesi ve gerekli yasal düzenlemelerin belirlenmesi gerekmektedir.

Vakıf ve derneklere aktarılan kamu kaynaklarının ulaştığı mali boyut, konunun yalnızca idari bir tercih değil, aynı zamanda kamu maliyesi ve demokratik denetim meselesi haline geldiğini göstermektedir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın mali verilerine göre, "kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler" kaleminden vakıf ve derneklere aktarılan kaynaklar son yıllarda olağanüstü bir artış göstermiştir. Bakanlık bütçesinden vakıf ve derneklere aktarılan tutar 2020 yılında 65 milyon 419 bin TL iken, 2021 yılında 78 milyon 530 bin TL'ye, 2022 yılında 566 milyon 490 bin TL'ye, 2023 yılında 1 milyar 24 milyon 799 bin TL'ye ve 2024 yılında 2 milyar 64 milyon 416 bin TL'ye yükselmiştir. 2025 yılının yalnızca ilk altı ayında ise vakıf ve derneklere 887 milyon 988 bin TL aktarılmıştır. Böylece 2020-2025 döneminde aktarılan toplam kaynak 4,5 milyar TL'yi aşmıştır. Öğrenci yurtlarının yetersizliği, gençlerin barınma krizi ve eğitim harcamalarındaki artış dikkate alındığında, bu kaynakların hangi vakıflara ve hangi ölçütlere göre aktarıldığının kamuoyu tarafından bilinmesi zorunluluk haline gelmiştir.

Benzer şekilde, 2026 yılı bütçe teklifinde de Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından vakıf ve derneklere yapılacak transferlerin devam edeceği, 2026 yılında yaklaşık 2,2 milyar TL, 2027 yılında ise yaklaşık 2,5 milyar TL tutarında kaynağın bu amaçla kullanılmasının öngörüldüğü görülmektedir. Bu durum, vakıf ve derneklere yapılan bütçe transferlerinin istisnai değil, kalıcı bir kamu politikası niteliği kazandığını ortaya koymaktadır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanan, Merkezi bütçe verilerine göre, "Kâr amacı gütmeyen diğer kuruluşlar" adı altında sınıflandırılan ve isimleri açıklanmayan dernek, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri kuruluşlara Ocak 2026'da 168,3 milyon TL transfer edilmiştir. Vakıf ve derneklere transfer edilen kaynak, Şubat 2026'da ise 41,8 milyon TL, Mart 2026'da ise 50,4 milyon TL olmuştur. Bütçeden dernek, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri kuruluşlara 2026 yılının Nisan ve Mayıs aylarında aktarılan kaynak ise sırasıyla 151,6 milyon TL ve 85,7 milyon TL olarak kayıtlara yansımıştır. İsimleri açıklanmayan vakıf ve derneklerin 2026 yılının Ocak-Mayıs döneminde bütçeden aldığı toplam pay ise Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın raporlarına, 497 milyon 963 bin TL olarak kaydedilmiştir.

Öte yandan, Milli Eğitim Bakanlığı'nın vakıf ve derneklerle yürüttüğü iş birliklerinin kapsamı da kamuoyunda tartışmalara neden olmaktadır. Bir soru önergesine Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin tarafından verilen yanıtta, Bakanlık merkez teşkilatı bünyesinde toplam 676 vakıf, dernek ve çeşitli kuruluşla protokol yürütüldüğü açıklanmıştır. Protokol yapılan kuruluşlar arasında TÜGVA, İHH ve çeşitli vakıf ve derneklerin de bulunduğu ifade edilmiştir. Eğitim hizmetinin kamusal niteliği dikkate alındığında, yüzlerce protokolün kapsamı, mali boyutu, denetim süreçleri ve kamu kaynaklarının kullanım şeklinin ayrıntılı biçimde incelenmesi gerekmektedir.

Kamu kaynaklarının kullanımında temel ilke, kaynakların hangi kişi veya kuruluşlara aktarıldığının, hangi amaçla kullanıldığının ve ne sonuç doğurduğunun toplum tarafından denetlenebilmesidir. Ancak mevcut mevzuatta kamu kaynaklarından yararlanan vakıflar bakımından zorunlu bağımsız denetim, kamuya açık mali raporlama ve düzenli performans değerlendirmesi gibi mekanizmalar yeterince bulunmamaktadır. Bu durum, vatandaşların

toplanan vergilerin kullanımına ilişkin şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerinin zayıflamasına yol açmaktadır.

Bu nedenle; millet adına kullanılan her kuruluşun hesabının verilebildiği, kamu kaynaklarının tüm vatandaşlar adına şeffaf biçimde denetlendiği bir yönetim anlayışının gereği olarak konunun araştırılması büyük önem taşımaktadır. Kamu kaynaklarından yararlanan vakıfların gelir-gider tablolarının kamuoyuna açıklanması, belirli bir tutarın üzerindeki kamu desteklerinin kalem kalem yayımlanması, bağımsız denetimin zorunlu hale getirilmesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü denetim raporlarının kamuya açılması ve kamu kaynağı kullanan vakıflar bakımından Sayıştay denetiminin kapsamının yeniden değerlendirilmesi amacıyla konunun Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından araştırılması kamu yararı açısından gerekli hale gelmiştir.

...153 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

[illegible]